

Upplands-Bro kommun

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Upplands-Bro kommun

Tillsyn i Upplands-Bro kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Upplands-Bro kommun under hösten 2015. Tillsynen har avsett det samlade ansvarstagandet för utbildningen inom skolformen gymnasieskola.

Måluppfyllelse och resultat

I Upplands-Bro kommun finns en kommunal gymnasieskola, Upplands-Brogymnasiet. Statistiken avser den skolans resultat.

Skolverkets statistik (SIRIS) för år 2014 visar att den genomsnittliga betygspoängen för ekonomiprogrammet var 14,4 (riket 14,4), för fordons- och transportprogrammet 11,3 (riket 12,5), för handels- och administrationsprogrammet 12,8 (riket 12,7), för naturvetenskapsprogrammet 14,8 poäng (riket 15,6 poäng), för samhällsvetenskapsprogrammet 14,1 poäng (riket 14,3 poäng), för teknikprogrammet 13,8 poäng (riket 13,9 poäng) och för estetiska programmet 12,4 (riket 14,4). För bygg- och anläggningsprogrammet finns ingen nationell statistik redovisad på grund av att det år 2014 är för få elever på programmet.

Andelen elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola år 2014 var 60 procent (riket 70 procent). Andelen elever som samma år tog gymnasieexamen inom tre år var 54 procent. Motsvarande andel för riket var 73 procent.

Av de elever som avslutade sin utbildning på de nationella programmen år 2014 visar Skolverkets statistik att cirka 98 procent av eleverna uppnådde minst betyget E i Engelska 5. Motsvarande andel för Historia 1 var 93 procent, Idrott och hälsa 1 cirka 90 procent, Matematik 1 cirka 96 procent, Naturvetenskap 1 cirka 88 procent, Samhällskunskap 1 cirka 95 procent, Religion 1 cirka 92 procent, Svenska 1 cirka 97 procent och Gymnasiearbete cirka 96 procent.

Översikt över konstaterade brister i verksamheterna

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Föresättningar för utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2016-06-30
2. Utveckling av utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2016-06-30

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn av gymnasieskolan i Upplands-Bro kommun visar att kommunen, i egenskap av huvudman brister i styrningen och utvärderingen av verksamheten. För gymnasieskolan finns få resultat dokumenterade på huvudmannanivå. Det saknas dokumenterad analys av bakomliggande orsaker till resultat, både avseende varför vissa mål inte nås till fullo och varför vissa mål är uppnådda. I och med att sammanställningen av resultat på huvudmannanivå brister och det inte görs någon nämnvärd analys av kommunens samlade resultat på övergripande nivå finns det bristande förutsättningar för huvudmannen att vidta relevanta utvecklingsåtgärder.

Vidare visar tillsynen att studiehandledning på modersmålet inte ges i alla de språk där det bedömts att ett behov föreligger, vilket behöver åtgärdas.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Upplands-Bro kommun att senast den 30 juni 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen i gymnasieskolan är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att elevernas tillgång till viktiga stödfunktioner som till exempel elevhälsa, studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek säkerställs. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att rektorerna har den kompetens skolförfattningarna kräver, för att de ska kunna fullgöra sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig skolpersonal. Huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Upplands-Bro kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det vid gymnasieskolenheterna erbjuds studiehandledning på modersmålet till de elever som behöver det. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställa att elever får studiehandledning på sitt modersmål, om eleverna behöver det.

Motivering till bedömning av brist

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Av intervjuerna med utbildningschefen framgår att studiehandledning på modersmålet inte kan ges till alla elever "fullt ut". Modersmålslärare används i första hand till modersmålsundervisning och då kan det vara så att det inte finns utrymme för mer studiehandledning i deras tjänst. Vidare uppger utbildningschefen att organisationen för studiehandledning behöver göras om. Rektorn bekräftar utbildningschefens utsaga om att studiehandledning på grund av rekryteringssvårigheter inte kan ges i vissa språk. I information insamlad i samband med tillsyn av Upplands-Brogymnasiet framgår att studiehandledning inte kan ges i tillräcklig omfattning till exempel i språken engelska, polska, thai och spanska.

Utredningen visar att studiehandledning på modersmålet inte kan ges i alla de språk där det bedömts att ett behov föreligger. Skolinspektionen gör därför bedömningen att kommunens arbete med att ge studiehandledning på modersmålet brister.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Upplands-Bro kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Upplands-Bro kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i gymnasieskolan inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta kunskapsresultaten och resultaten avseende tryggheten och studieron vid skolenheterna. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger skolenheterna, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorerna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid skolenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlar (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid skolenheterna.

Ett annat viktigt verktyg för att se till att utbildningen i gymnasieskolan är likvärdig är en behovsstyrd resursfördelning, så att resursfördelningen mellan skolenheterna anpassas efter skolornas skiftande behov och förutsättningar. Med resurser avses såväl ekonomiska som personalmässiga resurser. Resursfördelningen följs upp och utvärderas, så att en bedömning kan göras i vilken grad den främjar elevernas kunskapsutveckling och trygghet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Upplands-Bro kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- På huvudmannanivå följa upp resultat, analysera vad som påverkar och orsakar resultat och måluppfyllelse samt dokumentera detta.
- Utifrån analysen planera och genomföra förbättringsåtgärder samt dokumentera planeringen och de beslutade utvecklingsåtgärderna.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 306) framgår att huvudmannen har det yttersta ansvaret för utbildningen vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som ska garantera kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och nationella prov. Huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje huvudman och varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att

identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och av intervjuer som genomförts med rektor, förvaltningstjänstemän och representanter från nämnden framgår att nämnden för att styra verksamheten i gymnasieskolan, liksom övriga skolformer, använder sig av bland annat kvalitetsmål inom olika områden. Exempel på områdena som följs upp är Normer och värden, Kunskaper och lärande och Ansvar och inflytande. Vidare har nämnden beslutat ett antal fokusområden för år 2014/15, till exempel kring lärarbehörighet, matematik och "skapande skola". Nya mål sätts av nämnden i början av kalenderåret.

Under ett läsår följs målen upp och i juni lämnar alla enheter, inklusive gymnasieskolan, lägesbeskrivningar till utbildningskontoret som i sin tur återkopplar till enheterna kring detta. Kommunen dokumenterar sitt kvalitetsarbete bland annat i "Systematiskt kvalitetsarbete Utbildningsnämnden 2015" samt i en verksamhetsberättelse, som Skolinspektionen tagit del av.

Under april månad gör Utbildningskontoret enhetsbesök där dialog kring enheternas resultat förs med respektive enhetschef.

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det i nämndens kvalitetsrapport för 2015 redovisas resultat i form av färgkoder för varje beslutat kvalitetsmål. Det går däremot inte att specifikt utläsa resultatet för gymnasieskolan eftersom färgen sätts för all skolverksamhet samlat. Det finns dock redovisat kommentarer kring gymnasieskolans resultat under respektive område. Kommentarererna berör inte alla aktuella kvalitetsmål och analys av resultaten saknas. Vad gäller beslutade fokusområden finns under Utbildningskontorets kommentarer några mycket korta redovisningar och en mycket begränsad analys av gymnasieskolans resultat. I nämndens verksamhetsberättelse för år 2014 finns några få resultat redovisade för gymnasieskolan, till exempel vissa kunskapsresultat, och också några korta beskrivningar hur gymnasieskolan arbetat inom vissa områden.

Politikerna i nämnden beskriver i intervjun med Skolinspektionen att kvalitetsarbetet för nämndens del fokuseras i slutet av kalenderåret när nämnden får Utbildningskontorets sammanställning av enheternas resultat, samt i början av kalenderåret när nya mål sätts. Den analys som dokumenteras på huvudmannanivå finns under "Utbildningskontorets kommentarer" i nämndens dokument för systematiskt kvalitetsarbete. Vidare uppger politikerna att gymnasieskolans samlade kunskapsresultat, som inte syns i

kvalitetsdokumentet, redovisas muntligt för nämnden vid sammankomster med förvaltning och rektor. Några samlade resultat för eleverna på introduktionsprogrammen har nämnden dock inte fått redovisade. Politikerna beskriver att de får resultat från gymnasieskolan redovisade i "spridda skurar" vilket försvårar analysen av resultaten från nämndens sida. Politikerna anser att analysen behöver stärkas och att detta är ett känt faktum i nämnd och förvaltning. Däremot anser de att nämnden beslutar om utvecklingsåtgärder, till exempel nyligen kring ett skolutvecklingsprogram för att stärka likvärdigheten i utbildningen.

Utbildningschefen bekräftar nämndens bild av kvalitetsarbetet och beskriver, trots muntliga presentationer av resultat för nämnden och viss muntlig analys, att den samlade rapporteringen av resultat och analys till nämnden avseende gymnasieskolan behöver utvecklas. Utbildningschefen uppger att ett arbete pågår för att stärka kvalitetsarbetet för gymnasieskolans del.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen brister i styrningen och utvärderingen av gymnasieutbildningen. För gymnasieutbildningen finns få resultat dokumenterade på huvudmannanivå, speciellt med tanke på att det av "färgerna" inte går att utläsa vilka resultat som härrör till gymnasieskolan. Det saknas analys av bakomliggande orsaker till dessa resultat, både avseende varför vissa mål inte nås till fullo och varför vissa mål är uppnådda. Utbildningskontorets kommentarer i nämndens kvalitetsdokument innehåller inte analys av resultat avseende kvalitetsmålen utan enbart kommentarer kring nämndens fokusområden. Således saknas för gymnasieskolans en analys av vilka bakomliggande orsaker som ligger till grund för gymnasieskolans resultat. I och med att ovanstående finns det bristande förutsättningar för huvudmannen att vidta relevanta utvecklingsåtgärder.

Det ansvar som huvudmannen har att kontinuerligt och långsiktigt arbeta för att utveckla och förbättra gymnasieutbildningen tas därmed inte fullt ut. En samlad analys av verksamhetens resultat är central i arbetet med att utveckla gymnasieskolan mot högre kvalitet och högre kunskapsresultat.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Upplands-Bro kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga

Beslut

2015-12-04

Dnr 43-2015:4054

Upplands-Bro kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Kristine Brosjö
Beslutsfattare

Mats Peterson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Upplands-Bro kommun

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Upplands-Bro kommun

Ansvarig nämnd för gymnasieskolan i Upplands-Bro kommun är utbildningsnämnden som även ansvarar för förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Utbildningsnämnden har ett skolkontor där utbildningschefen har ansvar för samtliga nämnda verksamheter.

I Upplands-Bro kommun finns en kommunal gymnasieskola, Upplands-Brogymnasiet, med cirka 800 elever. På gymnasiet bedrivs utbildning på fordons- och transportprogrammet, introduktionsprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet, handels- och administrationsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet.